المَنْصُوبَاتُ

Yusuf İslam Dağdelen

١. المَفْعُولُ المُطْلَقُ

تَعْرِيفُهُ

Kendi manasında olan mezkur veya mukadder amilin failinin işlediği eyleme mefulu mutlak denir.

ضَرَبْتُ ضَرْبًا
mefulu mutlak
(amili mezkur)

فَضَرْبَ الرِّقَابِ
mefulu mutlak
(amili mukaddar ← فَاضْرِبُوا)

قَعَدْتُ جُلُوسًا
mefulu mutlak
(amiliyle aynı manada)

أَنْوَاعُهُ

- لِلتَّأْكِيدِ
- لِبَيَانِ النَّوْعِ
- لِبَيَانِ العَدَدِ

ضَرَبْتُ ضَرْبًا
mefulu mutlak
(tekid)

ضَرَبْتُ ضِرْبَةً
mefulu mutlak
(nevi)

ضَرَبْتُ ضَرْبَةً
mefulu mutlak
(adedi)

أَحْكَامُ المَفْعُولِ المُطْلَقِ

1. Mefulu mutlak bazen amiliyle aynı lazfızda gelmeyebilir.

قَعَدْتُ جُلُوسًا
mefulu mutlak
(amilinden farklı lafız)

2. Mefulu mutlağın amili karine bulunduğunda hazfedilebilir.

أَيْضًا ﴿ آضَ أَيْضًا

mefulu mutlak – amili mahzuf
(çok kullanımdan-semai vücuben)

3. Mefulu mutlağın amilinin önüne geçmesi caizdir. (adedi ve nevi olan mefulu mutlakda)

ضَرَبْتُ ضَرْبَةً ✓ — mefulu mutlak-mukaddem (adedi)

ضَرَبْتُ ضِرْبَةً ✓ — mefulu mutlak – mukaddem (nevi)

ضَرَبْتُ ضَرْبًا ✗ — mefulu mutlak-mukaddem (tekid)

NOT: Amile fail lazım geldiği gibi mefulu mutlağa amil lazım gelmez. Zira mefulu mutlak fail gibi değildir. Çünkü failin amili ile beraber zikredilmesi lazım olup kendi yerine başka bir lafız geçirilmeksizin hazfedilmesi caiz değildir. Amil ile beraber mefulu mutlağın zikredilmesi gerekli (lazım) değildir.